

Från redaktionen

Relationen mellan minne och emancipation är central för alla politiska frigörelseprojekt. Glömska är, som Herbert Marcuse uttryckte saken, ett av de främsta medlen för maktutövning. Vems erfarenheter och vems minnen som betraktas som giltiga är därigenom föremål för ständiga, och i djupaste mening politiska, uppgörelser.

Motsatsen till det grekiska ordet för sanning, aletheia, är inte som man kunde tro osanning, utan glömska, lethe. Sanning är det som blir ihågkommet, som en av romanfigurerna i Marilyn Frenchs *Kvinnorummet* konstaterar, en roman som tycks drivas av en besatthet just av att inte glömma. Närmast dokumentärt skildras de ytligt sett mest banala kvinnoöden, och därigenom kan det förnekade förtryckets allra mest försåtliga uttryck fångas.

Att minnas är förstås inte samma sak som att inse hur det egentligen var. När bell hooks

kämpar med att skriva sina memoarer nås hon strax av insikten att vad hon skriver inte är någon sannfärdig redogörelse för händelseförlopp, utan "a unique recounting of events not so much as they have happened, but as we remember and invent them" (hooks 1999:83). När vi ordnar våra hågkomster sker detta alltid i en specifik historisk och ideologisk kontext som på olika nivåer formerar och anpassar dem. I minnet möts därigenom det enskilda och det kollektiva, det personliga och det politiska.

Med detta nummer ser vi både tillbaka och blickar framåt. Det är tjugo år sedan *Kvinnovetenskaplig tidskrift* startades i Lund. Jubileet kommer att firas vid konferensen Utopi och dystopi 6-7 oktober arrangerad av Centrum för kvinnoforskning vid Stockholms universitet och *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. Vi sänder en särskild hälsning till den första redaktionen genom att använda samma rosa

© Maria Miesenberger Skrivandam 1999

färg på omslaget som nummer 1/1980 hade. Då var tidskriften ensam i sitt slag. I den första redaktionstexten formulerade Karen Davies, Anna-Lena Lindberg och Anita Göransson två huvudmotiv för tidskriftens tillkomst: behovet av ett forum för tvärvetenskaplig problemdiskussion mellan kvinnoforskare och viljan att främja en dialog mellan forskning och samhälle. Redaktörerna

betonade även vikten av att ta upp de kvinnliga forskarnas villkor. Dessa motiv är fortfarande aktuella, även om forskningsfältet har växt och tidskrifterna blivit fler.

I detta nummer får tidskriften en ny form. Vi förstärker tidskriftens inriktning på analyserande texter genom att ge den ökad läsbarhet och utrymme för läsarens anteckningar i marginalerna. Samtidigt glömmar vi

inte dess historia utan behåller namn och logotyp.

Nittonhundratalets sista nummer av *Kvinnovetenskaplig tidskrift* problematiserade historieskrivningens ideologiska och politiska dimensioner och hur forskarens plats i tid och rum präglar tolkningen av det förflutna. Under millenniets första år kommer tidskriften att på olika sätt präglas av det förflutna. Vi inleder i detta nummer en samtalsserie där forskare från olika länder, discipliner och generationer blickar bakåt och funderar framåt över feminismens och kvinnorörelsens utveckling. I det första samtalet diskuterar litteraturvetaren Toril Moi med Juliet Mitchell hur relationen mellan feminism, psykoanalys och politik och har utvecklats de senaste decennierna.

Detta nummer ägnar vi åt att begrunda minnet. Vad är det egentligen vi minns; och varför minns vi det vi minns? I Jenny Kitzingers artikel "Tystade röster och falska minnen" ställs minnets relation till "sanningen" på sin spets. Kitzinger diskuterar den infekterade debatten om "falska minnen" som förts i samband med incestproblematiken. Det har hävdats att minnen av sexuella övergrepp enbart är konstruktioner, frammanade av terapeuter. Kitzinger problematiserar, i sin analys av massmedias behandling av incestfrågan, vems minnen vi kommer att tro på – och varför.

Men vems minnen ligger till grund för det som blir "den sanna historien"? Vems berättelse ska vi betrakta som giltig? Detta är den bärande frågan i Eva Helen Ulvros artikel "Sophie Elkan – i skuggan av Selma. Det historiska minnet". Ulvros diskuterar hur den negativa Elkanbild som förmedlats genom historien kommit att formeras och hur detta kan tolkas och förstås. Hon visar hur skilda individers minnen återger skilda historier, och där en berättelse betraktas som

mer giltig. Härmed synliggör hon historieskrivningens komplexitet och det faktum att en annan historia, utifrån ett annat perspektiv, alltid är möjlig att berätta.

Hur kan vi då använda minnen vetenskapligt för att bättre förstå, och i sista hand förändra, den samhällsordning vi är en del av? I artikeln "I vetenskapens namn: Ett minnesarbete" använder författarna Malin Henriksson, Maria Jansson, Ulrika Thomsson, Maria Wendt Höjer och Cecilia Åse sina egna minnen av att vara kvinnliga doktorander som empiriskt material. Dessa minnen analyseras och teoretiseras kollektivt. Genom minnesarbetet prövar författarna att nå en större förståelse av de maktordningar som verkar inom akademien. Att ta sina erfarenheter och minnen på allvar och att utifrån dem benämna maktstrukturer kan också förstås som ett frigörelseprojekt; en utmaning mot en ordning som ständigt osynliggörs.

Med detta nummer om minne ur olika perspektiv vill vi visa att frågan om kvinnors erfarenheter och minnen, och deras relation till makt och frigörelse, är central i det feministiska projektet. Därav följer förstås inte att minnet automatiskt är frigörande. Minnet är alltid tveeggat, såväl ett löfte som en förförelse, skriver Frigga Haug. Minnen kan också vara en "fallgrop som kan leda till att man blir offer för den förhärskande kulturen" (Haug 1998: 14). Men genom minnen kan också motstånd formeras, och politisk handling bli möjlig.

LITTERATUR

HAUG, FRIGGA (1998) "Minne och frigörelse", *Socialistisk Debatt*, häfte 3, s 4-15.

HOOKS, BELL (1999) *remembered rapture: the writer at work*, Henry Holt and Company.